

POŁUPIĆ (26) *vb pf*

o jasne.

inf połupić (2). ◇ *fut 1 pl* połupim (1). ◇ *3 pl* połupią (1). ◇ *praet 3 sg m* połupił (8), [połupiel].
◇ *3 pl m pers* połupili (10). ◇ *plusq 3 sg m* połupił był (1). ◇ *impers praet* połupi(o)no (2). ◇ *part praet act* połupiwszy (1).

Sł stp notuje, Cn s.v. pobijam, Linde XVI w.

1. *Zagrabić, zrabować wiele; spoliare PolAnt (18) :*

połupić co [= co jest zrabowane] (2): [województwo włoski] wielkie łupy wziął z przedmieścia Lwówkiego/ bo srebrne y złote naczynie z Kościołow/ Szaty y Dzwony połupił StryjKron 717; SkarKaz 453b; [Niemożec nigd statku mocarza iakięgo wzedwszy w dom iego połupić/ iefliby tegoto mocarza niezwiązał MurzNT Mar 3/27 (Linde)].

W połączeniu szeregowym (1): Ktorych to kościołow y domow Bożych wielką część w tey koronie niezbożność heretycka popułtożyła/ y zwoiowála: złotá y srebrá ich połupili SkarKaz 453b.

a. *Ograbić wiele osób, splądrować (zwykle) wiele miejsc [kogo (pl), co (= kto, co jest obrabowane(-y))] (16) :* Niemcy z Węgry poiekli sie w Budzyniu/ thák iż Niemcy wiele Węgrow pobili/ domy/ kupce połupili BielKron 303v, 128, 232v, 251v, 324v; Iákoż ci co v gránic máią łobie tułzyć/ O tákiew miłofierney á pobożney fprawie/ Gdy ie iefzcze połupią ná zieloney trawie. A potym sie zebrałszy co ci nie dodarli/ Pewnie náłzy dofkubą/ by ci głodem zmárli. RejZwierc 251; gdzie Pogáni Połowcy Kościół łtołeczny łwiętey Zophiey/ y wzytkie infze Cerkwie y Monałtery łrogo połupili StryjKron 235; SkarKazSej 686a [2 r.]; [potym Helenę według zmwowy s Kofciołá wzyał/ y Kofciół połupił HistTroj C5].

W połączeniach szeregowych (2): BibRadz Iudith 2/15; [Wiklef] zbunthował sie z chłopłtwem á z Prázány przeciw panom á kłiężey/ [...] táłże w Pradze y indziey kościoły połupili y kapłány pomordowali/ kościoły popalili/ y wiele ludzi pomordowali kthorzy łnimi dzierżec niechćieli BielKron 327; [[Druczula] naiechal bel na maiętnosc jego m. pana Jazłowieczkiego [...] y one do gruntu popłądrował, popalił, połupiel CorfusDocum 1593 nr 196].

Zwrot: »dobra [czyje] połupić« (1): Klotáryus Krol zwoyłkiem idąc/ dobrá Biskupłtwá Wiromándeńłkiego połupił SkarŻyw 527.

Szeregi: »podrzec, połupić« (1): [król Antiochus] wtárgnął do Ieruzálem/ kościół podárl/ połupił/ łtátki kościelne pobrał BielKron 265v.

»zwojować i połupić« (1): do ziem oyczyłtych Litewłkich przyćiągnął/ ktore ogniem y mieczem zwoiowáłszy y połupiłszy/ wrocił łię z Miłtrzem do Rágnety. StryjKron 502.

[Przen: Aleć Száthan iáko łotrowie onego idącego do Hierychá z Ierozolimy ná łefie/ ták teź człowieká Adámá z Ewą y z iego potomłtwem/ łrodze zraniłszy grzechem połupił GilPos 189 (Linde).]

a. *Nadmiernie wykorzystać, obciążyć materialnie (2) :*

połupić na co (1): Iedni [nędzni ludzie] płáczą co ie ná ty zbytki połupiono. RejZwierc 59v.

W przen (1) : tyś ieft ten lyn dziedzic tey źemie/ kthoryś [...] źiemi PolŃkiedy/ Ńzkodę przez okrućieńftwo vdziałłł/ gdiś roŃpuŃcił łłkome pŃy/ to ieft vrzędniki twoie/ co połupili owce/ tho ieft ludzi vbogie *BielKron* 356.

2. Odrzeć wielu ze skóry albo z zewnętrznej powłoki [kogo, co (pl)] (4) : ná tho [tj. na bałwany obwieszane złotem i drogimi kamieniami] pátrząc Dionyzyus/ rzekł ku Ńwym: GłupiŃmy łł my ludźie/ oto Bogowie dobre rzeczy nam podawáá/ á my ich od nich bráć niehcemy: á zá tym łłowem/ ono wŃzytko pobráł/ y połupił był Bogi. *OrzRozm Ov*.

połupić komu (1): SthániŃław Białobocki [...] powiedział/ vkaźawŃzy ná kilku trędowátych/ ktorzy przed krolem/ rzędem podle Ńiebie łtali. A to iuź ieft práwi/ rząd czerwony gotowy/ y niemoże być nád ten cudnieiŃy/ iedno im káźcie co rychley/ twarzy połupić. *GórnDworz P8*.

Zwrot: »połupić żywo« [szyk zmienny] (2): Skánderbeg poŃłł okup zá więźnie do Thurkow/ niech ćieli [!] okupu wźiąć/ á połupili ie żywo/ náŃuwŃzy plew w łkorę záłię ie obłoczono. *BielKron* 252, 256.

3. Wydlubać, wykluć oczy wielu osobom (2) :

Zwrot: »oczy [komu] połupić« (2): Ten [papieź Lucjusz] Ńie z Rzymiány powáđził o zwirzchność mieyŃkł/ dla cźego Senat RzymŃki rzućili Ńie ná iego pomocniki/ oczy im połupili y drugie powieŃili *BielKron* 182, 169.

4. Pozabijać, uŃmiercić [co (żywotne) (pl)] (2) : Czemu z tąđ precź nie idziemy/ Poki gardł nie pozbėdziemy: Mniemáćie być pŃom przepuŃcił/ Ktory y woły połupił. *BierEz* I3v.

Przen (1) : Wilki [tj. Węgrów] w Ńieći połowim/ á Wielbłády w dole/ RolŃomaki [tj. Turków] połupim/ Lámpárty/ Sobole *BielSen* 7.

Synonimy: **1.a.** splundrować, zagrabić, zwojować; **2.** obedrzeć, odrzeć; **4.** pobić, pozabijać, zabić.

Formacje współrdzenne cf ŁUPIĆ.

Cf [POŁUPIENIE], [POŁUPIONY]